

fica el mateix i hi coincideix perfectament en la forma, seria cosa ben difícil de creure. Allí *succhiare* és també el mot bàsic i més important. Hi ha allí també *succiare*: «lo stesso che *succhiare*, ma ci si sente più il suono delle *labbra*, e non si dice che di quelle: *succiare nèscole, un osso di pollo --- olio succiato da' tòpi*», explica Petrocchi, que dedica a *succhiare* un article doblement llarg en matisos i frases: *il lattante succhia la mammella, succhiare il sangue, il veleno, pareva volesse succhiargli dagli occhi il segreto, voluttà succhiata a lunghi sorsi*. El matis distintiu, en *succiare*, recorda el que fan alguns, i en alguns llocs, en la nostra terra, amb *xupar*, mot menys genuf i d'ús més restringit (infra). En una paraula, *succhiare* és el mot cabdal, més important encara que *succiare* en italià. Tots dos, documentats també literàriament des dels orígens: *succhiare* ja en Frcó. da Barberino (1.ª quart S. XIV), *succiare* en Dino Compagni (1312),⁴ amb el duplicat *suzzare*, també en Dino Dini (1329) (duplicat més dialectal i alhora explicable morfològicament: *Top. Hesp.* II, 61).

És clar que en *succiare/suzzare* l'etimologia era evident: no hi podia haver dubte que era la mateixa que en el fr. *sucer* i oc. *suçar*. Inútil informar sobre el fr. *sucer*. En llengua d'oc *suçar* és també el mot més estès dins el conjunt històric de la llengua, que ja trobem en tres textos del S. XIII o c. 1300: *Floretus, Mervelhas d'Irlanda* (grafiat *su(s)sar*); i Daudé de Pradas, amb grafia *z*: «vos aiatz un canó menut: / l'un cap li metetz en la nar, / e per l'autra faretz *suzar* / si con hom en fontaina beu» (*PSW* VII, 882); avui *suçà* «sucer, humer» és la forma bàsica segons el *TdF*. O sigui que aquí, com en molts casos, van en companyia el català i l'italià, anant d'altra banda França amb part d'Occitània, Itàlia i els Alps rètics (engad. *tschütscher*); mentre que el cast. i el portuguès (*chupar*, copió en els clàssics portuguesos des de princ. S. XVI) formen bàndol completament a part.

Ningú no ha dubtat que el fr. *sucer* i l'it. *succhiare* havien de ser derivats del mot llatí que significa el mateix: *sūgere*, participi *suctus*: el derivat ll. vg. *SUCTIARE era una formació tan normal com *ALTIARE* > *alçar*, *TRACTIARE* > *traçar*, *CAPTIARE* > *caçar*, *AMMORZARE* etc.

Quant a *succhiare*, Diez (*Wb.*, 405) i el jove Meyer-Lübke (*Roman. Grammatik*) ignoraren tranquil·lament l'existència del mot en català: problema merament italià, pensaven ells i els etimòlegs italians; i així es guieren per un mot italià semblant, *succhio* «il sugo delle piante» — que per cert no es documenta fins a Fco. da Buti, fi S. XIV, el comentarista de Dante (crec justament a propòsit del mot de *l'Inferno* dantesc, mot de sentit i origen diferents); encara que el llatí *SUCUS* s'ha havia mantingut en l'italià *sugo*, i aquest havia restat com el mot fonamental, tanmateix un *succhio* existia, i llavors hi havia una solució fàcil: postular un diminutiu ll. *SUCULUS, del qual es derivaria el verb. Ni tan sols se'ls ocorregué que essent *succhio*, mot menys important que *succhiare*, i *sugo*, l'hereu de *SUCUS*, és *succhio* que deu ser derivat de *succhiare*

(o almenys forma influïda per aquest): «le piante *succhiario* avidamente la pioggia» (Petrocchi), *succhiarsi un pepone* etc. Però hi aclararen els ulls, perquè un *succhio* tanmateix existia, i així tenien una còmoda etimologia de l'it. *succhiare*: un postulat *SUCULARE.

A M-Lübke només quan començà a treballar en el *REW*, i es va decidir a despullar el dicc. català (el Labèrnia, del qual no passà mai gaire), li vingueren alguns escrúpols, car no pot deixar d'adonar-se que aquest *SUCULARE és mera i audaç suposició, i reconeix que és etimologia dubtosa: «zweifelhaft, da *suculare* nicht besteht»; potser ja el cat. *xuclar* ajudà a suscitar el dubte, però degué ser la raó morfològica iu que inconfessadament li causa els dubtes (car tampoc *SUCTIARE «besteht»).

En efecte no és gaire natural que el verb per dir 'xuclar' es derivi d'un mot que significa 'suc'; menys encara, que vingui d'un nom secundari del suc, i no de *sugo*. Però per damunt de tot és impossible derivar un *SUCULARE del ll. *SUCUS*, puix que les formacions de verbs llatins en -*ULARE*, llatí vulgar o no, són sempre formacions postverbals i mai postnominals (*tremulare, misculare* etc.); calia partir de *suculus diminutiu indocumentat, i sense importància, del ll. vg. (si és que mai hi existí). Al mateix temps se li presenta el cat. *xuclar* a última hora. Fa nosa: car si *SUCULARE hagués existit, CL hauria hagut de donar -*l-* en fonètica catalana, només en fonètica toscana i del S. d'Itàlia era possible el resultat -*ch-* (-*kkj-*). Decidit tanmateix a no amoïnar-s'hi més (l'article 8417, *SUCULARE, del *REW*, és brevíssim, una mica ampliat en el *REW*), féu sortir, per desempallegar-se del català *xuclar*, el «deus ex machina» de l'onomatopeia: «das kat. *xuclar* ist unabhängige Schallbildung».

Potser es podria al·legar en disculpa seva la seva ignorància del cat. ant. *suclar*; segurament llavors s'hauria adonat que *suclar/xuclar* i l'it. *succhiare* no podien ser «unabhängig», com volia creure-ho enmig dels seus escrúpols davant l'etimologia *SUCULARE tan objectable. Que *suclar* i *xuclar* sigui onomatopeic... És ben inversemblant a desgrat de l'obediència aquiescència que presta *AlcM* a M-L. L'onomatopeia en *chupar*, en *xumar*, la donen les consonants labials, expressives del contacte amb els llavis etc., fins i tot, si es vol, en l'angl. *sipping*; si encara hi hagués una *ç* (com en el concurrent gall.-port. *chuchar*),² però en *suclar/xuclar* hi ha tan poc de material onomatopeic com en l'al. *saugen* o el ll. *sugere* (heretats de l'indoeuropeu).

Hi havia una solució molt més senzilla del problema etimològic de *xuclar/succhiare*: admetre que en llatí vulgar existí *SUCTULARE al costat i igual que *SUCTIARE: dues variants en la innovació morfològica del llatí vulgar, cas tan repetit. Una vegada reconegut que el cat. *suclar/xuclar* i l'it. *succhiare* són inseparables, resulta evident que la base fonètica ha de tenir -*ccl-* i no pas *voc. + C'L-*, car -*CL-* intervocàlic s'hauria palatalitzat en català, però no -*ccl-*; cf. *bocla*, fr. *boucle*, -*BUCCULA*, amb la seva *c* recolzada, en posició tan forta com la de *vinclar* o *cercle* o *muscle*; o *usclar* de *ŪSUTULARE*; i llavors s'imposa **SUCT(U)LARE* > *SUCCLAFE,